

Otvoreno pismo KSS

Izvor: sajt KSS, 13.07.2017.-

Otvoreno pismo Konfederacije slobodnih sindikata Srbije javnosti - [/link/](#)

...

VESELINOVIĆ: Borbenost sindikata iz Grčke preneti u Srbiju

Izvor: sajt USS Sloga, 28.06.2017.-

Udruženi sindikati Srbije "Sloga" od 24 do 25. juna 2017. učestvovali su na velikoj anti-ratnoj manifestaciji u Solunu pod sloganom: „Sa radnicima svih zemalja za svet bez eksploatacije, ratova i izbeglica“, u organizaciji najborbenijeg grčkog sindikata PAME (All Workers Militant Front).

Predsedniku „Sloge“, Željku Veselinoviću već prvog dana ukazana je velika čast da u ime delegacije svih organizacija WFTU (Svetska federacija sindikata) održi govor pred više od 50.000 ljudi na protestu koji je prenosila i državna nacionalna televizija.

Drugog dana skup je nastavljen u sedištu PAME međunarodnim sastankom predstavnika sindikata

balkanskog i mediteranskog regiona na kome su gosti iz više od 20 zemalja izneli probleme sa kojima se radnici njihovih zemalja svakodnevno susreću.

Veselinović je u svom izlaganju izneo ocenu da je radništvo Srbije zahvaljujući svojim marionetskim neoliberalnim vladama postalo ekstremno siromašno, budući da sve vlade godinama unazad na štetu svoga naroda ispunjavaju sve uslove međunarodnih finansijskih institucija.

“Tokom bombardovanja Jugoslavije uništene su nam fabrike, putevi, mostovi, pruge. Sve je to bio cilj da nam se uništi ekonomija i da nas jeftino kupe”.

On je naglasio da sindikat koga on predstavlja ima protivnike u vlasti koja ne toleriše kritiku, ali i u takozvanim “žutim sindikatima” koji rade u interesu vlasti, a ne radnika koje bi trebalo da predstavljaju.

Predsednik “Sloge” je kazao da energiju, snagu i borbenost radnika koja postoji u Grčkoj je u Srbiji trenutno nemoguće organizovati, ali da će se zalagati da uz pomoć bratskog PAME i WFTU proba da tu ogromnu energiju prenese i na domaći teren.

Tokom boravka u Solunu Veselinović je dao i kraću izjavu za njihovu televiziju u kojoj je istakao:

“ Bez međunarodne solidarnosti, međusobne pomoći i koordinacije u borbi za prava radnika protiv krupnog kapitala teško je bilo šta uraditi. PAME i WFTU pokazuju u praksi kako se to radi. Protest u Solunu je nešto što me inspiriše i iskreno se nadam da ću imati prilike da jednog dana tako nešto organizujemo u Srbiji i da ih sve pozovem”.

Sastanak radne grupe

Nacionalnog konventa za

poglavlja 19 i 2

Izvor: Sajt sindikata UGS Nezavisnost, 28.06.2017.-

U Beogradu je, 20. juna 2017. godine, održan sastanak Radne grupe 17 Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji. Ova Radna grupa predstavlja platformu organizacija civilnog društva i socijalnih partnera za praćenje pregovaračkih poglavlja 19 (zapošljavanje) i 2 (radne migracije), a UGS NEZAVISNOST su, u martu ove godine, iz statusa posmatrača prešle u njeno zvanično članstvo. Radom grupe koordinira Fondacija Centar za demokratiju, sa kojom su UGS NEZAVISNOST potpisale Memorandum o saradnji, početkom ove godine.

Na sastanku je raspravljano o aktuelnoj situaciji sa donošenjem Zakona o agencijama za privremeno zapošljavanje, pri čemu su izneti osnovni razlozi za donošenje ovog zakona i diskutovane njegove sporne odredbe. Mario Reljanović je, tom prilikom, predstavio nalaze istraživanja o profilu zaposlenih preko Agencija koji jasno sugerišu mehanizme putem kojih je agencijski rad do sada zloupotrebljavan na tržištu rada u Srbiji. Istraživanje je sproveo Tim za socijalnu inkluziju i brobu protiv siromaštva Republike Srbije.

U nastavku sastanka, predstavljena je i kritička analiza političkog tumačenja statistike rada: Statistika i dostojanstven rad koju je, za potrebe Fondacije Centar za demokratiju izradila Sarita Bradaš. Nalazi ove analize dokumentuju stav UGS NEZAVISNOST o pogrešnom tumačenju indikatora tržišta rada i posledičnom kreiranju nerealne slike o efektima politike zapošljavanja koja se sprovodi poslednjih nekoliko godina u Srbiji.

Socijalni partneri su, ovom prilikom, istakli svoju spremnost da, u predstojećim pregovorima u oblasti kreiranja

nacionalnih akcionih planova zapošljavanja, zahtevaju reviziju tumačenja statističkih podataka iz ove oblasti.

Zapošljavanje mladih iz ugla “ Vlade u senci”

Izvor: Sajt sindikata UGS Nezavisnost, 28.06.2017.-

U cilju rešavanja gorućeg problema nezaposlenosti mladih u Srbiji, Fondacija Ljuba Davidović, u saradnji sa Friedrich Ebert fondacijom, organizovala je Okrugli sto na temu „Let the Knowledge Stay in Serbia“.

Okrugli sto je održan 27. Juna, u Beogradu, a u njegovom radu su učestvovali predstavnici sindikata i organizacija civilnog društva, poslanici Demokratske stranke u Narodnoj skupštini Srbije, kao i eksperti i članovi Političkog saveta ove stranke.

Značajan doprinos radu Okruglog stola dali su gosti iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Damir Mašić, zastupnik u Domu zastupnika Parlamenta Federacije BiH govorio je o problemu disproporcije između tržišta rada i upisne politike u obrazovnom sistemu svoje zemlje. Mario Paljušaj, predstavnik Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i član Saveta Socijal-demokratske partije Hrvatske za rad, zapošljavanje i socijalni dijalog, upoznao je učesnike Okruglog stola sa konkretnim merama koje je na hrvatskom tržištu rada sprovela poslednja SDP-ova Vlada i sa njihovim stvarnim efektima.

Iskustva kolega iz regiona posebno su značajna sa aspekta činjenice da poslanici DS-a u Parlamentu Srbije pripremaju predloge za izmenu seta zakona pod nazivom „Paket zakona za zapošljavanje mladih“. Nakon predstavljanja konkretnog sadržaja ovog predloga, predstavnici UGS NEZAVISNOST su uputili niz konstruktivnih sugestija, vezanih za konkretne

predložene mere.

„RADNI SUDOVI KAO DEO SISTEMA RADNIH ODNOSA U SRBIJI - ZA I PROTIV“

Izvor: Sajt sindikata KSS, 19.06.2017.-

Konfederacija slobodnih sindikata i fondacija „Fridrih Ebert“, su u sredu, 21.06.2017, u Hotelu Zira, u Beogradu, organizovali konferenciju sa navedenom temom.

Regulisanje radno-pravnog položaja radnika i uređenje uslova za njihov rad proizilaze od samog čina postojanja radnog odnosa, koji se zasniva između radnika i poslodavca. U većem delu dvadesetog veka, prava radnika su bila u direktnoj povezanosti sa pravnom određenošću pojma „radnog odnosa“, koji u osnovi sadrži zavisni, niži položaj (pravni i ekonomski) radnika, u odnosu na poslodavca.

Savremeni radni odnosi nisu imuni na duboke društvene i ekonomske promene, koje su nastale u poslednjim decenijama prošlog veka. Društvene promene kao što su globalizacija, promene u organizaciji proizvodnje, uvođenje novih tehnologija, kao i novo ekonomsko okruženje, sve veća zastupljenosti uslužnih delatnosti, fleksibilnost tržišta roba i radne snage, neminovno vrše veliki uticaj na redefinisavanje modela radnih odnosa i potrebu za povećanom zaštitom prava radnika, koji proizilazi iz radno-pravnog sistema, a samim tim i sve veću obimnost i prenatrpanost sudova radno pravnim sporovima, koji u Srbiji znaju da traju i po nekoliko godina.

U ovakvim okolnostima neminovno se otvara pitanje, kojem je konferencija bila posvećena.

Na konferenciji su govorili Ursula Koch-Laugwitz, Fondacija Fridrih Ebert, Ivica Cvetanović, predsednik Konfederacije Slobodnih sindikata, Snežana Bogdanović, šef Odseka za unapređenje oblasti rada i prava po osnovu rada u zemlji i inostranstvu Ministarstva za rad, zapošljavanje i boračka i socijalna pitanja, Bernd Ginter, Nemački savez sindikata za saveznu pokrajinu Saksoniju, Lajpcig, Predrag Trifunović, sudija Vrhovnog kasacionog suda Republike Srbije, Bojan Urdarević, redovni profesor na Pravnom fakultetu, Univerziteta u Kragujevcu i Domagoj Frntić, Predsjednik Općinskog radnog suda u Zagrebu.

Bernd Ginter, Nemački savez sindikata za saveznu pokrajinu Saksoniju, Lajpcig je na skupu govorio na temu: „Radni sudovi: način rada, uloga i značaj za pravosudni sistem Nemačke“

Predrag Trifunović, sudija Vrhovnog kasacionog suda Republike Srbije je govorio na temu Radni konflikti u sudskoj praksi Republike Srbije i razlozi za(ne)uvođenje radnih sudova.

Bojan Urdarević, redovni profesor na Pravnom fakultetu, Univerziteta u Kragujevcu je govorio o Posredovanju kao prevencija radnih sporova u Srbiji

Domagoj Frntić, Predsjednik Općinskog radnog suda u Zagrebu je predstavio situaciju u Hrvatskoj i njihova Iskustava posle uvođenja radnih sudova.

ZAKLJUČAK KONFERENCIJE:

Da je radno-pravna zaštita radnika u Republici Srbiji na veoma niskom nivou, da su radni sporovi dugi, neefikasni i skupi, kako za radnike tako i za poslodavce i državu, te da je svakako potrebno da se iskoriste pozitivna iskustva razvijenih zemalja Evrope, kako bi se u okviru reformi zakonodavstva u Republici Srbiji, pokrenula inicijativa od strane socijalnih partnera, stručnih institucija i javnosti i našla podrška šire javnosti za uvođenje radnih sudova u pravni sistem Republike Srbije.

Danas je Svetski dan bezbednosti i zdravlja na radu

Izvor: Sajt SSSS, 28.04.2017.-

Povodom 28. aprila - Svetskog dana bezbednosti i zdravlja na radu, koji se i u Srbiji obeležava sećanjem na sve tragično nastradale koleginice i kolege na radnom mestu, Savez samostalnih sindikata Srbije upozorava da se i dalje dešavaju nesreće, pa je tako samo prošle godine 42 radnika u našoj zemlji stradalo na radnim mestima.

Svaki radnik u Srbiji ima pravo na zdravu i bezbednu radnu okolinu i niko ne bi trebalo da ima dilemu šta mu je najvažnije. Jer, život i zdravlje su iznad svega.

Sigurni i zdravi uslovi rada tokom celog radnog veka su dobri za sve - radnika, biznis i društvo u celini. U Srbiji se, međutim, decenijama toleriše nemaran odnos, ne samo prema bezbednosti na radu, već prema ukupnoj sigurnosti i zdravlju ljudi. Veliki broj poslodavaca se prema bezbednosti i zdravlju na radu odnosi neodgovorno, čak i bahato, što se ogleda kroz neprijavlivanje radnika, neosposobljavanje za bezbedne uslove rada, neopremanje sredstvima i opremom za ličnu zaštitu i neomogućavanje redovnih sistematskih pregleda.

Radnici u građevinarstvu, rudarstvu i prerađivačkoj industriji su najugroženiji, kao i mladi i radnici na nesugurnim poslovima u malim i srednjim preduzećima, radeći na rizičnim poslovima, bez neophodne obuke, informisanja i nedovoljne zastupljenosti predstavnika radnika i sindikata u odborima za bezbednost i zdravlje na radu, posebno u malim kompanijama.

Jedna od najboljih stvari koje radnik može da učini za bolje informisanje i aktivnosti u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu jeste da se učlani u Savez samostalnih sindikata Srbije, jer naš sindikat već godinama radi na obezbeđivanju boljih uslova za bezbednost i zdravlje na radu putem kolektivnih ugovora, afirmisanjem dobre prakse, ali i ukazivanjem na neodgovornost nesavesnih poslodavaca

Da li je socijalna pravda - fatamorgana, a radnička moć - himera?

***Autor:** Srećko Mihailović*

***Izvor:** Reč na Okruglom stolu na temu: „Ima li socijalne pravde u Srbiji?“, 20.2.2017.-*

Po mom laičkom sudu, a verujem i po najširem javnomnjenjskom razumevanju, pravo je jednako za sve, barem normativno, u načelu; pravda je pak različita svima, i u načelu i praktično!

Socijalna pravda i radna prava

U operativnom smislu i na planu društvene akcije, valja razlikovati radna prava od socijalne pravde, mada su šire gledano radna prava u temelju socijalne pravde. U akcijskoj ravni, radna prava su predsoblje socijalne pravde. Samo postojanje i poštovanje radnih prava prethode postavljanju pitanja socijalne pravde. Iluzorno je čak postavljati pitanja socijalne pravde ukoliko su ugrožena i malo ostvariva osnovna radna prava, kao što je to danas slučaj u Srbiji, a i drugde. U Srbiji danas, na delu je potreba za ostvarivanjem onog minimuma radnih prava koja su bila u fokusu radničke borbe još u 19. veku (pre 130 godina). I danas su itekako aktuelni zahtevi koje simbolički vezujemo za „tri osmice“ i za

koliku-toliku jednakost. U biti reč je o borbi za dostojanstvo radnika, za socijalnu jednakost i za status radnika kao partnera u društvenoj proizvodnji. U postvarenoj o otuđenoj stvarnosti pak imamo borbu za „dostojanstvo rada“ (umesto za dostojanstvo radnika) unutar prisvojene društvene proizvodnje! Videli smo i stalno gledamo kako pogrešan pristup ne daje željene rezultate. Borba za „tri osmice“ simbolički gledano je izgon radnika iz savremenosti u doba početaka borbe za radnička prava. Radnici su ponovo tamo gde su nekad bili, ali danas sa mnogo manjim kapacitetima za borbu nego onda kada se počinjalo sa borbom. Utoliko je današnja prekarizacija radničkog života gora od one ranije pune obespravljenosti.

Kada su nedosežna osnovna radna prava, jasno je da se o socijalnoj pravdi ne može ni sanjati. Socijalna pravda nije za brojne nezaposleni ni san, sanja se prilika da budeš eksploatisan.

U svakom slučaju valja da se naša sindikalna rukovodstva zapitaju koliko ona svojim radom doprinose smanjenju a koliko povećanju kapaciteta radničke borbe.

Socijalna pravda - o čemu govorimo

Pitanje socijalne pravde je pitanje ostvarivosti konkurentskih interesa društvenih aktera, u prvom redu interesa klase radnika i interesa klase kapitalista.

Ravnotežno ostvarivanje interesa rada i interesa kapitala moguće je samo samo u okviru određene relativne ravnoteže klasne društvene moći. Dominacija interesa jedne ili druge klase dešava se u uslovima izrazite neravnoteže društvene moći, odnosno u uslovima hegemonije jedne ili druge klase, u uslovima kapitalizma ili u uslovima socijalizma.

Danas, u uslovima apsolutne hegemonije jedne klase, gotovo uvek i svugde klasna pravda se preoblači u ruho socijalne pravde. Pa tako ispada da je socijalna pravda ustvari ono što odgovara interesima klase kojoj pripadam!

Socijalna pravda i društvena moć radnika

Osnovna postavka glasi: Socijalna pravda je drugo lice društvene moći. Hijerarhijska struktura društvene moći definiše nivo ostvarenja socijalne pravde jer determiniše distribuciju svekolike dobrobiti. Banalnost koju zaboravljamo ili, možda, previđamo glasi da „jači tlači“, da jači uzima onoliko koliko mu se isplati! Društvena moć se realizuje preko ekstremno egoističnog razumevanja socijalne pravde, tj. distribucije ostvarivih interesa. Moć je oruđe za ostvarivanje sopstvenih interesa, ili ako hoćete sopstvenog definisanja socijalne pravde. Socijalna pravda danas u Srbiji danas je u punoj meri - utopija. U istoj meri u kojoj je utopija - radnička moć. Ili, ako hoćete, sindikalna moć je utopija i treba mnogo toga učiniti da bi pna iz sveta želja prešla u ovostrani realni svet.

Pitanje socijalne pravde je pitanje radničke moći. U pitanju je moć radničkih organizacija. To je sindikalno pitanje. U stvari, nije socijalna pravda sindikalno pitanje, već je osnovno sindikalno pitanje, kako povećati sopstvenu moć, e da bi se borili prvo za ostvariva fer radna prava, a potom i za socijalnu pravdu. Očito da je u ovim koracima na delu reformistički zahtev. Ta strategija podrazumeva socijalni dijalog, socijalno partnerstvo u kojem radnici prihvataju pravo kapitalista na određeni a dogovoreni profit, a kapitalisti prihvataju određena a dogovorena radna prava i određeni a dogovoreni stepen socijalne pravde. No da se razumemo. Socijalni dijalog socijalnih partnera je moguć samo u okviru barem relativne ravnoteže društvene moći tih „partnera“. Sve drugo je tek ideološka koprena koja prikriva stvarno stanje stvari.

Naspram ovog reformizma stoji opcija promene sistema revolucionarnim putem. U stvari, istovremeno pokretanje pitanje ostvarivog fer radnog prava, socijalne jednakosti odnosno samo moralno opravdive nejednakosti i pitanja socijalne pravde u radničkom razumevanju, već je revolucija od koje smo daleko u svakom pogledu!

Ima li socijalne pravde, ima li snage za borbu za socijalnu pravdu?

Danas u Srbiji je na delu sve širi i sve dublji proces prekarizacije radničkog života ili ako hoćete onesiguravanja života i svekolike fleksibilizacije rada, uz beskonačnu i sveprisutnu komodifikaciju i podređivanje tržištu koje je slobodno samo za one koji to svojom snagom mogu da obezbede. Tu snagu danas jedino ima kapital, tačnije - njegovi vlasnici!

Da ovde pomenem samo ključni nalaz iz jednog istraživanja Centra za razvoj sindikalizma. Dve trećine medijskih radnika (pre svih, novinara) je u prekarnom položaju. U prekarnom položaju je i devet od deset nezaposlenih fizičkih radnika, ali i tri četvrtine zaposlenih „fizikalaca“. Izvesno je da se neki opšti prosek o broju prekarizovanih radnika može tražiti između brojeva koji označavaju raširenost prekarizacije među onima koji su najobrazovaniji i onih koji označavaju stepen prekarizacije među onima koji su najmanje kvalifikovani. Ispada po jednoj okvirnoj proceni da je prekarizovano troje od četvoro radnika! Shvatajući socijalnu pravdu, ili ako hoćete - distributivnu socijalnu pravdu, kao ostvarivo fer radno pravo i kao ravnotežnu raspodelu resursa, šansi i odgovornosti, a sa druge strane radničku društvenu moć kao kapacitet radnika i radničkih organizacija da se za takvu pravdu bore i izbore, možemo komotno tvrditi da danas u Srbiji takve pravde malo ima.

Danas u Srbiji ima malo ostvarivog fer radnog prava, socijalne pravde još manje. Danas u Srbiji radnici i radničke organizacije ne raspolažu potrebnom količinom društvene moći da se kroz socijalni dijalog i socijalno partnerstvo izbore za ostvarivo radno pravo i socijalnu pravdu. Otuda je za radnike i sindikate pitanje svih pitanja: šta učinit da bi se povećala društvena moć sindikata!

Novogodišnja poruka

Izvor: Centar za razvoj sindikalizma, 31.12.2016.-

Drugovi radnici i drugarice radnice,

Manimo se uoči nove godine priča o milionima, kamionima, avionima... Manimo se „zvona i praporaca“. Manimo se priče o sreći u novoj godini, sreća je u tuđoj vlasti. Mi smo po prirodi stvari kovači tuđe sreće.

U Novoj godini okrenimo se razumu i radu. Radimo pametno! Budimo solidarni! Prvo sa onima koji su po radu, primanjima i položaju nama najbliži, pa onda i sa ostalima. Budimo uzajamno odgovorni. Naučimo da sami možemo postići mnoge ciljeve, ali postoje i ciljevi koje usamljeni pojedinac ne može dostići. Budimo pojedinci, ličnosti, individue, budimo svoji – ali zajedno sa drugima, u zajednici. Samo u zajednici možemo biti ličnosti. (Ne reče li jedan čika pre dve hiljade trista i nešto godina kako je čovek životinja koja po svojoj prirodi živi u zajednici: i da samo u zajednici postaje čovekom; i da ako nije u čovekolikoj zajednici onda je „ili zver ili bog“.)

Zajedno sa drugima, sa ljudima iz naše klase, možemo mnogo učiniti. I zato, okrenimo se onome što nas povezuje sa drugim ljudima, a ne onome što nas razdvaja.

Deobe u svetu rada samo uvećavaju profit vlasnicima kapitala.

Dosta razjedinjavanja i razdruživanja!

Sindikativima i drugovima sindikalcima,

U Novoj godini sindikatima nisu potrebne želje već ciljevi za koje treba zajedno raditi. Minimalno, malo zajedništvo. Dva-tri zajednička cilja svih sindikata. I akciono jedinstvo u ostvarivanju ta dva-tri cilja.

Valja zaboraviti to što ovaj ne miriše onog, a onaj ovog. Valja početi da se „mirišemo“!

Uostalom, može se saradivati i sa zatisnutim nosom. Saradnja i minimalno zajedno, važniji su od svakog ne-mirisa i nemirisanja! Ma prestanite da se njušite, niko od vas ne traži da se ljubite, ali karakter vaših i naših organizacija vas obavezuje na solidarnost, uzajamnost, saradnju...

Deobe u svetu rada samo uvećavaju profit vlasnicima kapitala.

Dosta međusobnog ruženja, razjedinjavanja i razdruživanja!

VIDEO: Šesti sindikalni forum

Izvor: Centar za razvoj sindikalizma

Šesti sindikalni forum održan je u Medija centru u Beogradu, 19. oktobra 2016. godine. Tema foruma bila je socijalni dijalog: „**Socijalni dijalog - radnička iluzija ili stvarno mirenje rada i kapitala**“.

Uvodnu reč su imali: Volker Šarlovski iz Nemačkog saveza sindikata (DGB) sa temom “**Uloga socijalnog dijaloga u pregovorima sa EU**”, Duško Vuković, potpredsednik Saveza samostalnih sindikata Srbijem sa temom „**Iskustva iz rada Socijalno-ekonomskog saveta**“ i dr Zoran Stojiljković, potpredsednik UGS Nezavisnost, sa temom „**Kapaciteti sindikata za učešće u socijalnom dijalogu**“.

Rad ove sesije Sindikalnog foruma u velikoj meri je pomogla **Fondacija Konrad Adenauer** (KAS), dovodjenjem gosta iz DGB i preuzimanjem troškova organizacije Foruma.

Na početku rasprave govorili su Nebojša Atanacković, predsednik Unije poslodavaca Srbije i Zoran Lazić, pomoćnik ministra rada, Potom su u diskusiji učestvovali još 12 učesnika foruma iz Saveza samostalnih sindikata Srbije, Sindikata novinara Srbije, ASNS i Udruženih sindikata Srbije „Sloga“, kao i aktivisti iz nekoliko organizacija civilnog društva.

Održan Šesti sindikalni forum

Izvor: Centar za razvoj sindikalizma

Šesti sindikalni forum održan je u Medija centru u Beogradu, 19. oktobra 2016. godine. Tema foruma bila je socijalni dijalog: „**Socijalni dijalog - radnička iluzija ili stvarno mirenje rada i kapitala**“.

Uvodnu reč su imali: Volker Šarlovski iz Nemačkog saveza sindikata (DGB) sa temom „**Uloga socijalnog dijaloga u pregovorima sa EU**“, Duško Vuković, potpredsednik Saveza samostalnih sindikata Srbijem sa temom „**Iskustva iz rada Socijalno-ekonomskog saveta**“ i dr Zoran Stojiljković, potpredsednik UGS Nezavisnost, sa temom „**Kapaciteti sindikata za učešće u socijalnom dijalogu**“.

Rad ove sesije Sindikalnog foruma u velikoj meri je pomogla **Fondacija Konrad Adenauer** (KAS), dovodjenjem gosta iz DGB i preuzimanjem troškova organizacije Forumu.

Na početku rasprave govorili su Nebojša Atanacković, predsednik Unije poslodavaca Srbije i Zoran Lazić, pomoćnik ministra rada, Potom su u diskusiji učestvovali još 12 učesnika foruma iz Saveza samostalnih sindikata Srbije, Sindikata novinara Srbije, ASNS i Udruženih sindikata Srbije „Sloga“, kao i aktivisti iz nekoliko organizacija civilnog društva. Ukupno je radu Forumu prisustvovalo oko 40 sindikalnih i civilnih aktivista.

Opšta je konstatacija da su ovom raspravom na Forumu tek naznačeni veliki problemi koji stoje pred akterima socijalnog dijaloga i da treba nastaviti sa sistematskom raspravom o najvažnijim aspektima dijaloga.

Peti Sindikalni forum: „Već smo ih imali ali smo ih napustili. Socijalizam i samoupravljanje“

Beograd, 26. septembar 2016.

Autor: CRS, -

Da li bi samoupravljanje i socijalizam ponovo moglo da se vrati kao sistem vrednosti koji smo nekada imali u regionu a napustili, bila je glavna tema na Petom sindikalnom forumu u organizaciji Centra za razvoj sindikalizma, koji je održan u sredu, 21. septembra 2016. godine u Medija centru Beograd.

Nakon predavanja slovenačkog ekonomiste Jože Mencingera, nekada savetnika Ante Markovića a posle i prvog ministra privrede u slovenačkoj vladi po osamostaljenju, održan je Panel “Tri na jednog” gde su sa profesorom Mencingerom razgovarala tri novinara: Branislav Božić iz „Danasa“, Goran Nikolić iz „Nedeljnika“ i Vojislav Stevanović TV „N1“.

U debatu sa profesorom Mencingerom aktivno su se uključili i svi učesnici, a kako je to izgledalo pogledajte u nastavku, u video prilogu koji smo vam priredili.

Peti sindikalni forum

Izvor: Centar za razvoj sindikalizma, 22.9.2016.-

Peti sindikalni forum održan je u Beogradu, u Medija centru, 21. septembra 2016. godine. Radu foruma je prisustvovalo 42 sindikalaca i aktivista iz organizacija civilnog društva. U radu Forumu je aktivno učestvovalo svaki treći od prisutnih.

Forum je otvorio Srećko Mihailović koordinator rada Centra za razvoj sindikalizma. Uvodni govor održao je profesor dr Jože Mencinger iz Ljubljane na temu „Već smo ih imali ali smo ih napustili. Socijalizam i samoupravljanje“. Rad foruma je nastavljen panelom „Tri na jednog“ - u kojem su sa profesorom Mencingerom razgovarali tri novinara: Iz „Danasa“ - Branislav Božić, iz „Nedeljnika“ - Goran Nikolić i sa televizije „N1“ - Vojislav Stevanović. Nakon toga je usledila diskusija između učesnika Forumu, učesnika panela i profesora Mencingera.

U uvodu u rad Forumu Srećko Mihailović je izneo pet sasvim kratkih uvodnih napomena povodom naslova teme o kojoj je potom govorio profesor Jože Mencinger. Te napomene se uglavnom svode na sledeće:

- Dabogda imao pa nema! Tako je neka velika moć proklela radnike s kraja ondašnje socijalističke Jugoslavije i iz današnjih postjugoslovenskih država. Tako je nekako i sa zdravljem, ne znamo ni šta smo imali dok ga ne izgubimo. Mnogo je toga što spoznamo tek onda kada izgubimo. Pa eto, zar nije vreme da se zapitamo kako to da smo izgubili jednu viziju, društvenu viziju dobrog društva kao što su to bili socijalizam i samoupravljanje. Da se od kapitalizma tako lako odustajalo, ne znam u kakvom sistemu bi danas živeli.

- Da li je položaj radnika u državi blagostanja na zapadu ili, zašto da ne, u socijalističkoj Jugoslaviji, iznimka, incident, eksces, skretanje sa trasiranog puta - ili -

dokaz drukčijih mogućnosti za one koji na svojim plećima nose savremenu civilizaciju?

- Da li je neoliberalna prekarizacija rada i radničkog života neumitna sudbina ili kretanje unazad, retrogradna istorija, civilizacijska i ljudska devolucija?

- Samoupravljanje je utemeljeno u svaku relevantnu viziju o dobrom društvu i civilizacijski boljem životu. Utopija kažu mnogi. Neka bude i tako, no da li je utopijski karakter samoupravljanja argument protiv samoupravljanja. Da li je trenutna neostvarivost samoupravljanja razlog da se odustane od te vizije? Da je neostvarivost temeljni razlog za društvene vizije, pa sve religije bi davno nestale u budžacima istorije. A ne vidim ni da je san o onostranom životu, o rajskom životu posle smrti bio i jeste argument kao što je to u slučaju sna o ovostranom i stvarnom rajskom životu.

- Uostalom svaki san a pogotovo svako realno nastojanje da se bitno poremeti aktualna raspodela društvene moći, biva osuđena i devalvirane od strane vlasnika aktualne društvene i političke moći. „Utopija je diskreditivana. Pri samome pomenu te reči disciplinovana korisnica i korisnik vladajuće ideologije moraju pomisliti na giljotinu i na Gulag.“ kaže slovenački sociolog Ratko Močnik.

Govoreći o socijalizmu i samoupravljanju kao o nečemu što smo imali pa smo to napustili, profesor Mencinger je najviše govorio o onome što je usledilo nakon urušavanja samoupravne paradigme, o imperativima neoliberalizma. *Evo sažetka izlaganja:*

„U Sloveniji a i u nekim drugim zemljama ponovo se pojavljuju ideje od pre dvadeset pet i više godina: socijalizam i samoupravljanje. Te ideje bile su godinama psovke i krivac za sve što se događalo u novim kapitalističkim privredama. No, te ideje zasada ostaju marginalne i izgubljene u imperativima neoliberalizma, u koje i dalje veruju vlasti u mojoj zemlji a verovatno i u Srbiji. A to su:

Smanjimo troškove rada! Ako smanjimo plate, doprinose i poreze, i prestanemo plaćati odmor

radnika, preduzetnici će to uložiti u tehnološki razvoj tvrtke, povećati konkurentnost i stvoriti nova radna mesta.

Prodajmo preduzeća strancima! Strana direktna ulaganja i „strateška partnerstva“ su najpouzdaniji način da se osiguraju ekonomska efikasnost, razvoj i prosperitet stanovništva.

Smanjimo javnu potrošnju! Ona je beskorisno gubljenje novca, jer država ništa ne proizvodi, pa je smanjenje udela javnih rashoda u bruto domaćem proizvodu izravno povećanju privrednog rasta.

Ne dirajmo u raspodelu! Diranje u raspodelu, kakvu stvara tržište je nemoralno uzimanje bogatstvo onima koji ga zaslužuju, i njegovo davanje onima koji to ne zaslužuju.

Ne pomažimo siromašnima! Bez pomoći, oni će da pomognu sami sebi.

Svetska kriza je donela sumnje u „kraj historije“ i večitost kapitalizma. Mnoga očekivanja je pretvorila u iluzije stvorene ekonomikom ponude, uništila veru u korisnost globalizacije za sve i svakog, u korisnost tržišta kapitala, u neprikosnovenost privatne svojine i tržišta, pa i u večitost Europske unije i njenih institucija odnosno tvorevina: monetarne, fiskalne i bankarske unije. Od „ekonomskih zakona“ ostali su samo oni koje možemo svrstati u prostu seljačku pamet. No, put od sadašnjih ideja o socijalnom preduzetništvu i participaciji radnika u upravljanju i na profitu do pravog samoupravljanja i ekonomske demokracije biće dug i pun stranputica, na što ukazuju iskustva iz nekadašnje Jugoslavije.“

*

Video snimak Petog sindikalnog foruma će uskoro biti postavljen na sajtu Centra za razvoj sindikalizma.

Predavanje Tanje Jakobi o prekarnosti novinara

*Predavanje Tanje Jakobi o prekarnosti novinara
prema:*

<http://www.sinos.rs/srpski/izdvajamo/10/2016/05/20/2583/sinos-organizovao-seminar-u-prolom-banji.html>

Sindikata novinara Srbije (SINOS) u partnerstvu sa Fondacijom Fridrih Ebert, organizovao je seminar u Prolom banji, od 19. do 21. maja 2016. godine. Tema seminara: sindikalno organizovanje medijskih radnika u Srbiji i regionu. Na seminaru su učestvovali predstavnici sindikata iz Hrvatske, Bugarske, Španije, Makedonije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Srbije. Razgovaralo se o prekarnom radu, pravnom i socijalnom statusu novinara i održivosti sindikata u medijima sa multinacionalnim vlasništvom. Predsednik Evropske federacije novinara Mogens Bjergard govorio je o iskustvima sindikalnog organizovanja novinara u zemljama Evropske unije ističući da mediji u državnom i privatnom vlasništvu ne treba da budu sukobljene strane već saveznici. Bjergard je dodao da bi bilo poželjno da zaposleni u medijima i poslodavci budu partneri u socijalnom dijalogu.

U debati je istaknuto da u privatnim medijima u Srbiji nema sindikalnog organizovanja, da poslodavci ne ispunjavaju obaveze iz Zakona o radu što direktno ima za posledicu urušavanje statusa medijskih radnika u društvu kao i novinarske profesije uopšte.

„Praksa je pokazala da bez rešenog radno pravnog statusa nema ni nezavisnih i slobodnih medija.

Iskustva iz drugih zemalja regiona su veoma slična pa je zaključeno da je sindikalno organizovanje novinara i povezivanje sindikalnih organizacija u regionu preko potrebno radi razmene informacija i iskustava, a sve u cilju poboljšanja statusa novinara, smanjenja cenzure i

autocenzure.

Predstavnicima medija predavanje je održala Tanja Jakobi, saradnica Centra za razvoj sindikalizma. Po rezultatima prošlogodišnjeg istraživanja prekarnosti novinara, realizovanog na uzorku od 1100 medijskih radnika više, od 40 procenata novinara u Srbiji zbog pritiska i lošeg materijalno pravnog statusa želi da napusti profesiju.

Istaknuta je neophodnost zajedničkog sindikalnog delovanja novinara i svih medijskih radnika koji su zaposleni na nivou medijskih kuća jer je čest slučaj da se sindikati organizuju samo na nivou novinara.

VIDEO: Sindikati u Evropi, Inovativni odgovori u teškim vremenima

Izvor: YouTube kanal FES - Kancelarija u Beogradu. -

Centar za razvoj sindikalizma i Fondacija Fridrih Ebert (FES), u sredu 20. aprila 2016.godine, održali su Četvrti sindikalni forum na temu „Budućnost sindikalnog pokreta u Evropi“.

Četvrti sindikalni forum otvorio je Bojan Lađevac iz FES-a. Potom je predavanje o budućnosti sindikalnog pokreta u Evropi odrađao profesor emeritus sa Londonske škole za ekonomiju Ričard Hajman (Richard Hyman). Profesor Hajman je naglasak stavio na aktualno stanje sindikalnog pokreta u Evropi i na inovativne odgovore sindikata na teška vremena u kojima se radnici i sindikati Evrope danas nalaze. Po završetku predavanja otvorena je debata na kojoj su prisutni mogli da postavljaju pitanja cenjenom gostu i da na ista dobiju i odgovore.

U drugom delu Četvrtog sindikalnog foruma održana je panel diskusija na temu: "Strateške dileme sindikata u Srbiji". Panel je otvorio Srećko Mihailović iz Centra za razvoj sindikalizma, a zatim su uvodnu reč imali: Duško Vuković, potpredsednik Saveza samostalnih sindikata Srbije, Zoran Stojiljković, potpredsednik Ujedinjenih granskih sindikata „Nezavisnost“ i Srećko Mihailović koordinator Centra za razvoj sidnikalizma. Nakon toga otvorena je debata na kojoj su svi prisutni mogli da diskutuju i postavljaju pitanja.

U svrhu predstavljanja rada Centra za razvoj sindikalizma i Fondacija Fridrih Ebert i omogućavanja uvida u rad Četvrtog sindikalnog foruma, ovde je postavljen video snimak predavanja profesora Rilarda Hajmana sa sinhronizovanim prevodom na srpski jezik, kao i video snimak panela na temu "Strateške dileme sindikata u Srbiji".

Pogledajte...

PRVI DEO

DRUGI DEO

VIDEO: Panel diskusija na

temu, **Strateške dileme**

sindikata u Srbiji

Izvor: YouTube kanal FES - Kancelarija u Beogradu. -

Centar za razvoj sindikalizma i Fondacija Fridrih Ebert (FES), u sredu 20. aprila 2016. održali su Konferenciju na temu „Budućnost sindikalnog pokreta u Evropi“.

U drugom delu Konferencije, održana je Panel diskusija na temu:“Strateške dileme sindikata u Srbiji”.

Uvodnik u Panel otvorio je Srećko Mihailović iz Centra za razvoj sindikalizma, a zatim su se prisutnima obratili i potpredsednik Ujedinjenih granskih sindikata „Nezavisnost“ Zoran Stojiljković i potpredsednik Saveza samostalnih sindikata Srbije Duško Vuković.

Nakon toga otvorena je debata na kojoj su svi prisutni mogli da diskutuju i postavljaju pitanja.

U svrhu predstavljanja rada ove dve organizacije i približavanja široj populaciji o temama kojim se one bave, postavljen je i video snimak.

Pogledajte...

VIDEO: Četvrti sindikalni forum

Centar za razvoj sindikalizma i Fondacija Fridrih Ebert (FES), u sredu 20. aprila 2016.godine, održali su Četvrti sindikalni forum na temu „Budućnost sindikalnog pokreta u Evropi“.

Četvrti sindikalni forum otvorio je Bojan Lađevac iz FES-a. Potom je predavanje o budućnosti sindikalnog pokreta u Evropi odrađao profesor emeritus sa Londonske škole za ekonomiju Ričard Hajman (Richard Hyman). Profesor Hajman je naglasak stavio na aktualno stanje sindikalnog pokreta u Evropi i na inovativne odgovore sindikata na teška vremena u kojima se radnici i sindikati Evrope danas nalaze. Po završetku predavanja otvorena je debata na kojoj su prisutni mogli da postavljaju pitanja cenjenom gostu i da na ista dobiju i odgovore.

U drugom delu Četvrtog sindikalnog foruma održana je panel diskusija na temu: “Strateške dileme sindikata u Srbiji”. Panel je otvorio Srećko Mihailović iz Centra za razvoj sindikalizma, a zatim su uvodnu reč imali: Duško Vuković, potpredsednik Saveza samostalnih sindikata Srbije, Zoran Stojiljković, potpredsednik Ujedinjenih granskih sindikata „Nezavisnost“ i Srećko Mihailović koordinator Centra za razvoj sindikalizma. Nakon toga otvorena je debata na kojoj su svi prisutni mogli da diskutuju i postavljaju pitanja.

U svrhu predstavljanja rada Centra za razvoj sindikalizma i Fondacija Fridrih Ebert i omogućavanja uvida u rad Četvrtog sindikalnog foruma, ovde je postavljen video snimak predavanja profesora Rilara Hajmana sa sinhronizovanim prevodom na srpski jezik, kao i video snimak panela na temu “Strateške dileme sindikata u Srbiji”.

Pogledajte...

PRVI DEO

DRUGI DEO

Sila koja drhti

Prekarizacija novinara

Autor: Dragana Pejović

Izvor: NIN br. 3397, 4. februar 2016.

Koja je cena adaptacije novinara na uslove u kojima neprekidno strepe za svoju sadašnjost i budućnost i kako to utiče na njihovo samopouzdanje, pa i na sposobnost da budu profesionalci? Mogu li demokratiju čuvati lako zamenjivi i nesigurni novinari

Uplašen novinar nikome ne koristi. Ponajmanje javnosti kojoj treba da služi. Dubinsko istraživanje o statusu novinara u poslednjih nekoliko godina pokazalo je da većina medijskih radnika ima razlog da neprekidno strepi za svoju sadašnjost i budućnost. „Od novinara do nadničara. Prekarni rad i život“, izdanje grupe autora koje su okupili Centar za razvoj sindikalizma, Fondacija za otvoreno društvo i Dan Graf, pokazalo je, između ostalog, da je nesigurnost radnog mesta i života novinara u Srbiji ništa manja od nesigurnosti drugih društvenih grupa. „Da prekarizacija ne bira žrtve“ dokazuje ujednačenost indeksa prekarnosti fizičkih radnika (koji su u istraživanju uzeti kao kontrolna grupa) i novinara. Zaposleni novinari u odnosu na zaposlene fizičke radnike razlikuju se po nivou obrazovanja, ali ne i po tipu ugovora, pravima iz oblasti

socijalne i zdravstvene zaštite, (ne)redovnim isplatama.

Novinari, štaviše, u većem procentu rade za vikend, prekovremeno i za praznike, a njihov poslodavac manje mari da im te dane plaća dodatno u skladu sa Zakonom o radu. Polovina i jednih i drugih, na primer, veruje da će u narednih godinu dana imati zaposlenje na kome je trenutno, ali fizički radnici u duplo većem procentu (57 posto) nego novinari (25 posto) uzdaju se da će, ako izgube posao, uspeti da pronađu drugi.

Druge medijske problematike, specifične za Srbiju i region - netransparentna i neuspešna privatizacija, recimo - samo su pomoćno sredstvo koje je zajedno sa globalno dominantnim i nadasve žilavim ekonomskim modelom učinilo vezu između vlasnika, oglašivača i faktički najmoćnijih predstavnika države čvršćom nauštrb novinarstva.

Istraživanje se baziralo na iskustvu novinara, objašnjava urednik izdanja i sociolog Srećko Mihailović, zbog činjenice da je na uzorku novinara moguće ispitati i individualne i društvene posledice prekarizacije - njen uticaj na integritet profesije, ali i na veoma slabo ostvarivanje poželjnih funkcija medija u kontekstu javnog interesa.

„Prekarizacija novinara, a to su najčešće visokoobrazovani radnici, u zabrinjavajućem intenzitetu javlja se u šest od deset slučajeva, bez obzira na to da li su oni zaposleni ili nezaposleni. Prekarizacija fizičkih radnika, radnika bez kvalifikacija i škole veće od osnovne, u slučaju nezaposlenosti obuhvata devet od 10 radnika, a u slučaju zaposlenosti, osam od 10 radnika. Prekarizacija je kumulativna pojava i njen pomenuti obuhvat ne doseže nijedan od njenih pojedinačnih pokazatelja, a mi smo o tom procesu zaključivali na osnovu 42 pokazatelja svrstanih u devet grupa u slučaju zaposlenih radnika, odnosno u šest grupa u slučaju nezaposlenih radnika. Tako, na primer, prekarizacija zaposlenih novinara je najviše pod uticajem njihove egzistencijalne nesigurnosti,

nesigurnosti uslova rada, neizvesnosti radnog vremena i pravne nesigurnosti kada je u pitanju radni status. U slučaju nezaposlenih novinara, na nivo prekarnosti najviše utiču egzistencijalna nesigurnost, nesigurnost zarade i iznuđeno prihvatanje nesigurnih uslova rada. Granica između zaposlenih i nezaposlenih novinara, izvan kategorije novinara u radnom odnosu na neodređeno vreme, veoma je nestalna, lelujava, neodređena. Otuda nije bilo čudno kada smo od novinara na pitanje o zaposlenosti, dobijali odgovor: ne znam ili ne znam šta da vam kažem, jedno bih vam odgovorio juče, a sutra već nešto drugo“.

Ispitanici, koji pamte, podsećaju da pre 25 godina nije bilo moguće da novinar radi u bilo kom mediju bez ugovora. Fleksibilnost radnog mesta i uslova, uz okolnosti savremenog doba koje pojam medija i novinarstva menjaju iz korena (kao što je velika dostupnost, često neprofesionalnih, ali besplatnih sadržaja) dovode do svojevrsne eksploatacije. Jednostrano labavljenje radnog odnosa, koje određuje i nameće poslodavac, a čije troškove plaća isključivo radnik, autori zovu fleksploatacijom. Mukom, koju novinari dele sa svojim društvom.

U dubinskim intervjuima neki od novinara kažu i da im je najveći strah da se razbole, jer je lečenje preskupo, a bolesno telo nije sposobno za teške koje ih neretko, zapravo, izdržavaju. Da novinari dele sudbinu društva kome pripadaju važan je dokaz koji razbija predrasudu o njihovom lažno povlašćenom statusu, ali i otvara pitanje: kakve su šanse za oporavak tog društva, ako nosioci promena i demokratizacije nisu u stanju da pokrenu oporavak?

Tim pre što 73 posto novinara smatra da radi posao čiji je dignitet potpuno uništen, a 67 posto svedoči da u novinarstvo ulaze ljudi koji nemaju veze sa profesijom. I kojima je stoga veoma lako manipulirati. Polovina novinara veruje i da je profesionalizam u novinarstvu stvar svakodnevnice lične borbe za istinito izveštavanje,

71 posto da je novinarstvo posao za entuzijaste i profesionalce.

„Ima dovoljno osnova da tvrdim da se nalazi našeg istraživanja na uzorku novinara mogu odnositi i na sve radnike u takozvanim kreativnim industrijama, a pre svega u slučaju nauke, kulture, umetnosti i visokog obrazovanja. Ekstremna nesigurnost naučnika, izvesno je, neće dati dobre rezultate, bespoštedna utakmica za projekte, donacije, mesta u istraživačkim timovima, jurnjava za objavljivanjem samo će doneti lažne rezultate, plagijate, lažne veličine, naučne obmane i sve drugo što nauku odvlači od dobrih rezultata i naučnih otkrića“, objašnjava Mihailović za NIN.

„U istraživanju smo videli da veza između prekarizovanosti novinara i njihove spremnosti da rade u skladu sa profesionalnim integritetom, nije jednoznačna. Novinari koji su manje pogođeni prekarnošću pre bi ostali u svom mediju i pisali i govorili onako kako im gazda kaže. Novinari koji su prekarizovani više od ostalih podeljeni su gotovo podjednako na one koji bi napustili profesiju i radili nešto drugo i na one koji bi ostali u svom mediju i nastojali da rade „pravu i ispravnu stvar“, bez obzira na male plate i loš status. Po svemu sudeći jak profesionalni identitet jednog broja novinara potire uticaj prekarnosti na snižavanje profesionalnosti novinara. S druge strane, poklapanje prekarnosti i niskog profesionalnog integriteta, dovodi ili do čuvanja radnog mesta po cenu integriteta ili do nastojanja da se profesija napusti i zaposlenje traži izvan medijske sfere. Tu je, s jedne strane, reč o želji da se izbegne nesigurnost, ali i sam medij zbog orijentacije vlasnika medija ka profitu i ka kolaboraciji sa političkim moćnicima. S druge strane, kod jednog broja novinara (dve petine ispitanika) relativno jaka profesionalna samokritičnost i kritičnost prema medijskom okruženju, uključiv i naglašen profesionalni identitet i integritet, deluju toliko jako da neutrališu uticaj prekarizacije i pojačavaju spremnost da se ostane u

mediju i radi koliko se može valjano, a uz znatne lične žrtve.“

Predstavljajući izdanje od koga se očekuje da pokrene debatu o položaju novinara i dometima novinarstva i sam urednik je priznao da o novinarima ima bolje mišljenje nakon istraživanja nego pre njega. Jer je nivo samokritičnosti medijskih radnika, ipak, ostao visok (grafika). Valjda je dovoljno i to što polovina novinara smatra da su za loš položaj krivi sami novinari.

„Većina novinara je kritična i prema svojoj profesiji (barem osrednje) i prema medijskom okruženju. Ilustracije radi, tri od četiri novinara tvrde da je autocenzura raširenija od cenzure. Često su prema novinarima kritični i oni koji bi zajedno sa njima trebalo da osvajaju prostore medijske slobode. Kao i svaka druga, i medijska sloboda ne pada sa neba, niti je u svojini novinara, niti onih koji gazduju medijima. Medijska sloboda nije stanje već proces, ona je osvajanje slobode od strane onih koji medije vide u funkciji javnosti i javnog interesa.“

Neki od anketiranih – dve petine od 1.100 ispitanika (740 zaposlenih i 370 nezaposlenih novinara) izabrali bi još nesigurnije uslove rada samo da mogu svoj posao da rade profesionalno (grafika). Uprkos čak i negativnoj selekciji medijskih radnika, koja se često koristi kao argument za loše stanje u medijima u ovom istraživanju, profesionalni standard nije na nivou koji ne uliva optimizam.

Primeri francuskog Medijaparta i španskog Konteksta svedoče da taj optimizam može imati smisla. Osnivači ovih medija napustili su ugledne medije i pokrenuli nove. Migel Mora, koji je otišao sa važne pozicije u španskom El Paisu i od otpremnine osnovao digitalni nedeljnik Konteksto, čiji novinari su se obavezali da će godinu dana raditi besplatno, objasnio je svoj postupak potrebom da ne saučestvuje u tom procesu uništavanja novinarstva. „Mediji su se predali, pogotovo oni najvažniji. Izgubili su svoju nezavisnost i više im se ne

veruje“, sažeo je Mora. Konteksto, koji je nakon samo dva meseca imao 130.000 čitalaca, dezavuisao je, međutim, još jednu pretpostavku na kojoj se zasniva rat profita protiv profesionalnih standarda - da čitalac želi lake i senzacionalne sadržaje.

U Srbiji su zaposleni i nezaposleni novinari jednodušni u viđenju slobode medija. Ona je retkost i nju primećuje tek svaki osmi novinar. Razlike u tom viđenju nema ni po polu, starosti novinara, socijalnom poreklu, tipu radnog ugovora, regionalnoj pripadnosti. Razliku ne pravi ni ukupan prihod domaćinstva, zdravstveno stanje, zadovoljstvo životom, članstvo u udruženjima i političkim partijama. Sve te varijable su, uostalom, u istom košu nesigurnosti u kom i novinarski rad. Najveći broj novinara smatra da država kontroliše medije (77 posto). Gotovo isto toliko, tri četvrtine, smatra da je autocenzura veoma raširena i da je u Srbiji više autocenzure nego cenzure, jer se novinari plaše da ostanu bez posla.

„Potreba za sigurnošću je bazična ljudska potreba. Mogu neoliberalni ekonomisti da dokazuju neisplativost sigurnosti, a uvek na primeru neke imaginarne „apsolutne sigurnosti“, koliko god hoće, ostaje činjenica da gomilanje raznih nesigurnosti i neizvesnosti, ne daje očekivane profitabilne rezultate. Mi danas ne znamo sve posledice trajnijeg stanja prekarizacije.”

Tvrdnje da će se čovek navići na nesigurnost, da će se prilagoditi uslovima nesigurnosti, bez uočavanja rezultata i cene te adaptacije, nema nekog naročitog smisla, po Mihailoviću, kao ni tvrdnja da prekarizacija ne pogađa one najbolje u svojim profesijama. „Jer tih najnajboljih je tek nekoliko postotaka, a šta je sa ostalima? Da li smo pred podelom modernih društava na one koji mogu da zadovolje potrebe profitne gladi vlasnika kapitala i na one koji to nisu u stanju da učine? Jedni su osuđeni na preživljavanje, a drugi na postepeno uništavanje. Šta je sa porodicama prekarnih radnika, šta je sa njihovom decom, sa školovanjem

dece? Da li će sociolozi početi da se bave fenomenom deklasiranja i socijalne isključenosti prekarizovanih radnika; da li će socijalni antropolozi i socijalni psiholozi početi da se bave fenomenom dezidentifikacije ovih radnika; da li će naučnici započeti ispitivanje uticaja trajne prekarizacije i na genetsku strukturu. Ili će sve ovo biti podvedeno pod „prirodnu selekciju?“

Stres i anksioznost uzrokovana nesigurnošću i brojne zdravstvene tegobe koje, opet, uzrokuju stres i anksioznost, imaju svoj popularni naziv - one nisu bolesti prekarijata, nego bolesti modernog doba. Iza tog eufemizma krije se, između ostalog, nezadovoljstvo profesionalnim, porodičnim i ličnim životom, u slučaju novinara koliko i drugih prekarizovanih grupa. Ali te okolnosti razorno utiču na samopouzdanje i sposobnost da se kontroliše sopstveni život. Što u slučaju novinara, za razliku od drugih grupa, neminovno znači i gubitak sposobnosti da se bude profesionalac. Jer, uplašeni novinar nikome ne koristi. A ponajmanje javnosti kojoj treba da služi.

Predstavljena knjiga

Centra za razvoj

sindikalizma

U četvrtak, 27. januara, u Medija centru je predstavljeno istraživanje prearijata i knjige sa rezultatima istraživanja; „Od novinara do nadničara. Prekarni rad i život“

Knjiga „*Od novinara do nadničara. Prekarni rad i život*“ sadrži rezultate empirijskog istraživanja obavljenog 2015. godine na uzorku od 1.110 zaposlenih i nezaposlenih novinara i 619 zaposlenih i nezaposlenih

fizičkih radnika. Članovi istraživačkog tima Centra za razvoj sindikalizma (CRS) i autori studije prekarijata su: sociolog i rukovodilac tima Srećko Mihailović, sociolozi dr Miroslav Ružica, Boris Jašović, Gradimir Zajić i Dušan Torbica, novinarka Tanja Jakobi, ekonomista dr Maja Jandrić, socijalni psiholog dr Mirjana Vasović, i politikolozi dr Zoran Stojiljković i Vojislav Mihailović.

O knjizi „**Od novinara do nadničara. Prekarni rad i život**“ govorili su: Jadranka Jelinčić, Izvršna direktorka, Fondacija za otvoreno društvo, Srbija; dr Vukašin Pavlović, profesor emeritus - recezent knjige, Tanja Jakobi, članica istraživačkog tima Centra za razvoj sindikalizma i Srećko Mihailović, rukovodilac istraživačkog tima Centra za razvoj sindikalizma.

Sažetak knjige:

Od novinara do nadničara. Prekarizacija rada i života

Istraživanje prekarizacije realizovao je Centar za razvoj sindikalizma uz punu podršku Fondacije za otvoreno društvo, Srbija. Knjigu „Od novinara do nadničara. Prekarizacija rada i života“ objavili su Centar za razvoj sindikalizma, Fondacija za otvoreno društvo, Srbija i Dan Graf.

Prekarizacija je relativno nov tip društvenog odnosa koji dovodi do deklasiranja (socijalna komponenta) i dezidentifikacije (socijalno-psihološka komponenta) nekih profesija i članova tih profesionalnih zajednica. Prekarnost je složena, višedimenzionalna pojava koja označava različite odnose nesigurnosti i neizvesnosti prvenstveno u oblasti rada (fleksibilnost rada i drugih pojava vezanih neposredno za rad), nadoknade za rad (plata, nadnica) i zaposlenosti (različite vrste radnog ugovora, rad bez radnog ugovora, odsustvo rada za novac ili drugu nadoknadu). Prekarizacija rada nužno vodi u prekarizaciju celine radničkog života.

Prekarnost se ispoljava kao nesiguran rad i otuda nesigurna zarada, što se direktno odražava na

egzistenciju radnika i njihovih porodica. Nesigurna radna uloga generiše nesiguran društveni položaj. Pokazatelji prekarizacije su fleksibilizacija rada i svega ostalog što ide uz rad, siromaštvo i socijalna isključenost, a tu su i politički aspekti, itd.

U fokusu našeg istraživanja, obavljenog tokom 2015. godine, bila je prekarizacija medijskih radnika, prvenstveno novinara. Istraživali smo i samu prekarizaciju i njene individualne i društvene posledice, kako u odnosu na konkretnu profesiju (profesionalni integritet) tako i u odnosu na validno obavljanje društvene funkcije ove profesije (mediji kao javni interes, javno dobro). Fizički radnici su nam bili kontrolna grupa u kontekstu prekarizacije, sa „dna“ društvene hijerarhije.

Ovde navodimo samo neke od najzanimljivijih nalaza:

1. Ocena stanja u medijima

Stanje u medijima indicirali smo na osnovu odgovora 1110 novinara (740 zaposlenih i 370 nezaposlenih) u Srbiji, na pitanja koja se odnose na ocenu slobode medija, percepciju državne kontrole medija, ocenu raširenosti autocenzure i na sameravanje raširenosti cenzure i autocenzure.

1.1. Nema slobode medija

Novinari se slažu da u Srbiji nema slobode medija. Tako misli više od 3 petine ispitanika (62%), dok samo njih 13% smatra da u Srbiji postoji sloboda medija.

1.2. Državna kontrola medija

Više od 3 četvrtine novinara (77%) smatra da država kontroliše medije, samo 5% negira državnu kontrolu.

1.3. Autocenzura je veoma raširena

Gotovo 3 četvrtine novinara (73%) misli da je autocenzura među novinarima veoma raširena, samo 5% odbacuje tu tvrdnju.

1.4. Ima više autocenzure nego cenzure

Više od 3 četvrtine novinara (76%) smatra da danas ima više autocenzure nego cenzure, jer se novinari plaše da ne ostanu bez posla; s tim se ne slaže 5% novinara.

1.5. Opšta ocena stanja u medijima

Kada bi mogli da biraju - dve petine novinara bi napustilo novinarstvo; isto toliko bi se opredelilo za medij u kojem mogu slobodno da pišu bez obzira na status i visinu plate, dok bi jedna petina novinara izabrala siguran posao i po cenu da ne piše ono što misli i ono što zna.

2. Indeks profesionalne (samo)kritičnosti

Za utvrđivanje ocene odgovornosti medijskih radnika konstruisali smo indeks profesionalne (samo)kritičnosti . U pitanju je unutrašnji lokus kontrole koji odgovornost za stanje u medijima locira u samu novinarsku profesiju. Visoki indeks profesionalne samokritičnosti označava preuzimanje odgovornosti za stanje u medijima, dok niži indeks označava "skidanje" odgovornosti sa novinarske profesije.

Veličina indeksa profesionalne samokritičnosti, u ocenama od 1 do 5, iznosi 2,7.

Skala profesionalne samokritičnosti: 29% odsustvo samokritičnosti ili niska samokritičnost, 67% osrednja samokritičnost i 4% - visoka samokritičnost.

3. Indeks kritičnosti prema medijskom okruženju

Indeks kritičnosti prema medijskom okruženju (spoljni lokus kontrole) formirali smo na osnovu 10 pokazatelja . Visoki indeks kritičnosti prema medijskom okruženju (država, vlast, političke stranke, privreda, vlasnici kapitala...) označava lociranje odgovornosti za stanje u medijima u medijsko okruženje, dok niži indeks označava "skidanje" odgovornosti sa medijskog okruženja.

U ocenama od 1 do 5 veličina indeksa kritičnosti prema okruženju iznosi 3,4.

Raspodela odgovora: 4% su nekritični ili malo kritični, 54% osrednje kritični, a 42% veoma kritični.

Kritičnost prema okruženju je ili osrednja ili velika, za razliku od profesionalne samokritičnosti koja je osrednja ili mala. Novinari su kritičniji prema medijskom okruženju (vlast, država, vlasnici medija) nego prema sopstvenoj profesiji. Međutim, iz toga ne

sledi da novinari prebacuju odgovornost na druge, već samo da odgovornost prvenstveno vide u okruženju, a potom i u sopstvenoj profesiji.

4. Indeks prekarizacije rada

4.1. Prekarnost zaposlenih novinara

U našem istraživanju orijentisali smo se na 9 osnovnih grupa pokazatelja prekarnosti zaposlenih medijskih i fizičkih radnika. Reč je o sledećim grupama pokazatelja: nesigurnost zaposlenja (niska zapošljivost), nesigurnost radnog mesta, neizvesnost radnog vremena, neizvesnost zarade (nadoknada za rad, plata, nadnica), nesigurnost zaštite zdravlja i bezbednosti, nesigurnost uslova rada, nesigurnost radnih prava, nesiguran status (status preživljavanja) i egzistencijalna nesigurnost. Prekarnost rada i života je višedimenzionalna pojava kumulativnog karaktera.

Sumiranje rezultata 9 pokazatelja prekarnosti novinara pokazuje zabrinjavajuću prekarnost, a pod njom podrazumevamo osrednju, veliku i veoma veliku nesigurnost. Više od 3 petine ispitanih novinara (61%) karakteriše zabrinjavajuća prekarizovanost rada i života. Novinare najviše tišti pravna nesigurnost, nesigurnost radnog vremena, radnog mesta i uslova rada.

Visini indeksa prekarnosti rada i života novinara najviše doprinose četiri tipa nesigurnosti: pravna nesigurnost, nesigurnost radnog vremena, radnog mesta i uslova rada. Čak 4 indikatora ne diferenciraju znatnije novinare i fizikalce, već ih čine sličnim: egzistencijalna nesigurnost, pravna nesigurnost, nesigurnost radnog mesta i nesigurnost radnog vremena. Očigledno je da su ovo karakteristike opšte prekarizacije.

4.2. Prekarnost nezaposlenih novinara

Natpolovična (52%) je spremnost na prihvatanje nesigurnih i teških uslova rada - na prihvatanje posla za bilo koju platu, na bilo koje radno vreme, bilo kakvog tipa radnog ugovora, i sl.

5. Odnos između percepcije medija i prekarizacija

života novinara

Percepcija stanja u medijima i prekarnost zaposlenih novinara. Sa rastom prekarizacije zaposlenih novinara raste i broj novinara koji smatraju da u Srbiji nema slobode medija. Korelacija između ove dve pojave je niska (0,20), ali je statistički značajna.

6. Zaključak

Po mišljenju novinara stanje u medijima je loše. Za to je prvenstveno odgovorno medijsko okruženje - vlast, država, vlasnici medija, a potom i sami novinari. Uloga novinara u emancipaciji i odbrani medija je pod stalnim i sve jačim pritiskom prekarizacije rada i života novinara. Teško je očekivati veći angažman medijskih radnika u situaciji kada su im ugroženi rad i zaposlenje, i kada im se svakodnevno onesiguravaju uslovi za pristojni život.

Naša polazna hipoteza o povezanosti odnosa novinara prema medijima i prekarizacije novinara je većim delom potvrđena. Nesumnjivo je da nezaposleni novinari u priličnoj meri medije vide kroz stanje prekarizacije u koju su upali (naravno ne svojom voljom)

Jak profesionalni identitet stavlja branu ispred svakog ugrožavanja tog identiteta.

Ukupno uzev, deo novinara je razapet između sopstvene prekarnosti i svog profesionalnog identiteta. Najveći broj među njima ostaje u novinarstvu iako bi najradije (da može) otišao što dalje od tog poziva; najmanji broj (okvirno jedna petina) ostaje u novinarstvu da piše i govori onako kako drugi hoće; na kraju tu su (okvirno dve petine) oni novinari koji čuvaju medijski integritet i profesionalni identitet, izgleda, za veliku cenu.

Prekarizacija nije prirodno ljudsko osećanje niti normalno stanje u modernoj civilizaciji. Postoje pozivi i postoje delatnosti u kojima se sve konsekvence prekarizacije slamaju na čoveku-radniku, ali postoje i delatnosti koje se postepeno ili koje će se postepeno urušavati pod teretom prekarizacije nosilaca te

delatnosti, ljudi-radnika. Mediji su takva delatnost, a tu su potom nauka, visoko obrazovanje, kultura i umetnost.

**

Osnovne uloge medija, u jednom banalnom i do kraja uprošćenom pristupu, možemo da redukujemo na (1) pružanje pouzdanih informacija, i na (2) ulogu „psa čuvara” (watchdog). U sledećem koraku možemo komotno da zaključimo i bez dubljeg istraživanja, gotovo pomoću površnog posmatranja, da mediji danas u Srbiji ne rade valjano svoj posao, odnosno da ne obavljaju te dve ključne funkcije. Naše istraživanje pokazuje da iznetu ocenu dele i sami novinari, a da odgovornost vide kako u svojoj profesiji tako i u okruženju, odnosno u koaliciji političkih stranaka i privatnog kapitala.

Na kraju da se zapitamo: Zašto od novinara tražimo ono što ne tražimo od nas samih? Tražimo da budu istinoljubivi, hrabri, pametni, kritični, da budu zastupnici javnog interesa, da kažu ono što mi ne smemo da kažemo. No, da ne tražimo od njih da budu sve ono što mi nismo? Kažemo, pa to je njihov posao. Ili je posao svih nas da stvaramo takve društvene uslove u kojima javna reč neće povlačiti posledice po onoga koji ju je javno izneo? Ukoliko to ne učinimo svi ćemo postati žrtve prekarizacije kao procesa prisilnog kreiranja poslušnika i doušnika, udvorica i beskičmenjaka, marioneta i statista.

Strogi zatvor za

sindikaliste u Francuskoj

Autor: Radoslav Pavlović, Nancy (Francuska)

Poštovani drugovi,

Kako sam tek nedavno naleteo na vaš sajt, koji me kao radnika po poreklu, životnoj sudbini i idejnom opredeljenju veoma interesuje, i kako iz inostranstva nisam mogao pratiti ni deseti deo radničkih i sindikalnih zbivanja u Srbiji o kojima vi donosite svakako najpotpunije informacije, i kako se za nekoliko meseci - nakon odlaska u penziju - spremam konačno vratiti u Mladenovac iz koga sam potekao, pade mi na pamet da bi vam jedan dopis iz Francuske bio od koristi.

Reč je o epohalnom događaju iz francuskog radničkog i sindikalnog života: osam sindikalnih vodja iz bivše firme „Good Years“ iz Amiena, ugašene posle odluke poslodavca da delokalizuje proizvodnju u neku zemlju sa jeftinijom radnom snagom, osuđeno je 12. januara na dve godine zatvora uslovno, a od toga devet meseci strogog zatvora, zato što su 6. i 7. januara 2014. trideset sati prinudno držali zatvorene u prostorijama uprave dvojicu direktora (nad kojima nisu vršili nikakvo nasilje i kojima su donosili besplatne sendviče). Ova odluka je odjeknula kao bomba ne samo u redovima radnika i sindikalista, već i u javnom političkom životu. Naime, od 1945. godine nikada jedan sindikalist nije osuđen na zatvor zbog svoje aktivnosti. Ono što je pošlo za rukom „gvozdenoj dami“ u Engleskoj, naime da kriminalizuje štrajkove i sindikalnu borbu radnika, u Francuskoj nikome nije padalo na pamet, ni desnici ni levici.

Ova odluka suda je kao izraz i test u klasnim odnosima snaga od istorijskog značaja. Mickaël Wamen, borbeni predvodnik sindikata CGT u „Good Years“-u je uz Xavier Mathieu-a (Ksavije Matje), vodje sindikata CGT iz jedne druge firme auto guma „Continental“, koja je doživela sličnu sudbinu posle krize iz 2008. godine, nacionalni simbol borbenih delova radničke klase. Dezindustrijalizacija je tada za godinu dana zbrisala

400 000 radnih mesta u metalurgiji, mahom automobilskoj industriji, a time i gotovo isto toliko dostojnih ljudskih života. Socijalisti su, na vlasti ili u opoziciji, prepustili kapitalu da sprovodi svoje „reformne“ onako kako odgovara trci za profitom. Ratrojena levica, komunisti i trockisti, koji su zarad bezizglednih izbornih rezultata (od 2 do 5%) - na osnovu kojih dobijaju od države proporcijalnu finansijsku nadoknadu koja im omogućava preživljavanje do sledećih izbora - pokazali su se nesposobnim da otvore političku perspektivu za lokalno ograničene sindikalne borbe, te zadovoljili deklarativnom podrškom radnicima. Sindikati su podeljeni u korporativnim strategijama i grabežu vodja za visoko državno nameštenje, čak ni za prvomajsku manifestaciju se ne umeju dogovoriti, a da nije turskih i kurdistanskih radnika s njihovim partijama i crvenim zastavama, ulice bi bile gotovo prazne. Čak ni najstariji i najborbeniji radnički sindikat CGT (Generalna konfederacija rada) nije u stanju mobilizirati svoje trupe. Radničkom klasom je ovladao duh depresije, a na njenoj periferiji, medju nezaposlenima i otpuštenima, koji nikakvu šansu nemaju da nadju novo radno mesto u novoj industrijskoj podeli rada, bes i očaj nalaze ishodište u sve masovnijem glasanju za krajnju desnicu (Front national). Kapital, mediji i njihove političke stranke, uključujući tu i socijaliste, koji u svom programu već odavno nemaju ni gram socijalizma a u članstvu nijednog radnika, okreću opštu društvenu tematiku ka terorizmu, iza koje se u pometenoj malogradjanskoj klasi širi strah od islama i arapa, dok su „obojeni“ radnici vitalni deo metalurgije i građevine. Ako se ima u vidu da su novi naraštaji tih stranih radnika izloženi zakonski zabranjenom, ali prikrivenom i dubokom usadjenom rasizmu, da su ispali iz školskog sistema, da čine većinu mladih nezaposlenih i da ih najviše ima u zatvorima zbog mahom sitnih prekršaja, onda nije teško zaključiti da je Francuska - a i niz drugih zapadno-evropskih zemalja - bremenita socijalnim eksplozivnim koktelima.

Medjutim, ovaj elektro-šok buržoazije može imati i neočekivani pozitivni obrt, tj. uzdrmati jedan od najstarijih radničkih pokreta u Evropi i pokrenuti ga iz stanja malaksalosti, u nadi pomešanoj s nevericom, da će se nekim čudom „država blagostanja“ povratiti. Sud u Amieniu je doneo političku odluku, na zahtev vlade ili sitnoburžoaskog javnog mnjenja, koje vladajući socijalisti nastoje pridobiti za naredne izbore - jer sve izbore katastrofalno gube već više od tri godine - a ne na zahtev poslodavca ili sekestriranih direktora, s kojima je već odavno postignut relativno kompromisni dogovor posle sedmogodišnje pravosudne gerile. Isto tako predvodnici „Continental“ su pre neku godinu osudjeni (a onda pomilovani) na sudu zbog polupanih kompjutera u njihovoj prefekturi. Oba puta radnicima je, kako kaže njihov advokat, „pukao film“, jer ih je suprotna pregovaračka strana zamajavala, dok su se njihove porodice, brakovi i neisplaćeni krediti za kuće obrušavali pred njihovim očima. Nekoliko njihovih drugova je izvršilo samoubistvo, depresija vodi u alkohol, a broj razvedenih brakova se više i ne beleži. Sud nije mogao da dokaže nijednu individualnu krivicu, te je zato kažnjena vodeća sindikalna garnitura. Micakel Wamen kaže da su odluke suda, koji zavisi od ministra pravosudja, „političkog karaktera“: „One znače da ova takozvana socijalistička vlada šalje poruku zaposlenima da treba da ćute naspram socijalnog nazadovanja“. „Od sada će u svim socijalnim borbama ova sudska odluka iz Amijena biti preteća ekran-zavesa za sve“, kaže advokat osudjenih Fjodor Rilov. Pravnici koji podržavaju odluku suda kažu da „radnici ne mogu sami sebi krojiti pravdu“. Filip Martinez, generalni sekretar CGT, kaže da je ovo „glasna poruka vlade, i to u lošem smislu, koju ona šalje na adresu zaposlenih koji se bore da sačuvaju radno mesto“. Osećaj duboke nepravde je dopro čak i do pojedinih ministara i poslanika socijalista, koji osudjenima preko Twittera šalju „bratsku emociju“. Levica i sindikati najavljuju široku mobilizaciju protiv ove odluke koja je udar na istorijsku Povelju

pobedničkog Pokreta otpora iz 1945, temelj posleratnih radničkih i sindikalnih prava i dostignuća.

Svi navodi su uzeti iz „Le Monde-a“ od 14. januara 2016.

Sve najbolje u 2016.



Razgovor o medijskom prekarijatu

Izvor: Centar za razvoj sindikalizma, 10.12.2015.-

U organizaciji Centra za razvoj sindikalizma, 10. decembra, na Fakultetu političkih nauka održan je **razgovor o medijskom prekarijatu**. Istraživanje Centra o prekarizaciji medijskih i fizičkih radnika predstavili su Zoran Stojiljković, profesor na FPN, Jadranka Jelinčić direktorka Fondacije za otvoreno društvo koja je finansirala istraživanje prekarnosti, Srećko Mihailović (rukovodilac istraživačkog tima), Tanja Jakobi i Boris Jašović, članovi istraživačkog tima. Javnu recenziju istraživačkog izveštaja dala je profesorka FPN, dr Snježana Milivojević.

U debati nakon predstavljanja istraživanja o medijskom prekarijatu učestvovali su Svetozar Raković iz NUNS-a, Dragana Čabarkapa i Dejan Gligorijević iz SINOS-a, Zoran Gavrilović (Birodi), Jadranka Jelinčić i Radmila Maslovarić iz Fondacije za otvoreno društvo, Snježana Milivojević, Tanja Jakobi, Zoran Stojiljković, Srećko Mihailović i drugi.

Knjiga sa rezultatima istraživanja o kojima je vodjena debata izlazi iz štampe do kraja godine.